

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dan za vse leto 8 gl. — k,
za pol leta . . . 4 . . . — k,
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k,
za pol leta . . . 5 . . . — k,
za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravnitvo
je v gosposkih ulicah
(Herrngasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:
Za navadno dvestopne
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskajo 1krat
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat-
veče pisemke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovajno
frankujejo.

Št. 73.

V Mariboru 22. septembra 1868.

Tečaj I.

Slovinci na Koroškem!

Ko so v starih časih naši prededje še sami volili svoje vojvode, vživali so tudi pravico zbirati se pod milim nebom. Pod košato lipo so se posvetovali o najvažnejših zadevah. Pa sila ptujih vladarjev in notranje razprtije so pokopale s slovenskim vojvodstvom tudi to pravico. Še le sedaj je zopet oživela. Pokažimo, da še tudi mi Koroški Slovenci živimo! Posnemajmo svoje vrle brate Čelce in Štajerske Slovence, ki so se poprej v Ljutomeru in 6. t. m. v Žavcu, kjer jih je bilo celo 15000 pričujočih, sešli pod milim nebom in se posvetovali o marsičem, kar jim srca teži. Gotovo si tudi Vi želite, da bi se Vaše stanje zboljšalo. Lepa priložnost se Vam ponuja, vsemu svetu razodeti, kako da bi se dalo po Vaših mislih na boljše obrniti. Zatorej Vam kličemo:

Pridite 29. septembra na sv. Mihela dan ob dveh popoldne k srenjskemu predstojniku g. Jurju Krautu na Bistrico poleg Pliberka. Prošnja je vložena, in nadjamo se, da nam bode tabor dovoljen, kar Vam bomo še pozneje naznanili.

Še enkrat Vam kličemo, pridite v obilnem številu. Nihče se ne zanašaj na svojega soseda, ampak iz vsakega kraja, kjer biva Slovenec, naj pride cela truma k prvemu slovenskemu taboru na Koroškem. Trkajmo, da se nam bode odprlo! Pokažimo, da tudi na Koroškem prebivamo Slovenci, ki želimo zboljšanja svojega stanja! Bog in njegova pomoč!

Juri Kraut, župan in posestnik na Bistrici.
Peter Muri, župan in posestnik pri Jezeru.
J. Roszbacher, trgovec v Celovcu.
Dr. Val. Pavlič, odvetnik v Velkovecu.
Jože Kraut, svetovalec na Bistrici.
Janez Gril, svetovalec na Bistrici.
Ljubomir Kraut, odbornik na Bistrici.
Anton Dobravec, iz Bistrice.
Janez Šercer, mesar iz Bistrice.
Urban Tratnik, žagar iz Bistrice.
Pavel Šotar, odbornik v Rovtahu.
Val. Laikep, odbornik v Šmihelu.
Blaž Jakelj, odbornik v Šmihelu.
Vid. Rebernik, kramar iz Šmihela.
Juri Hanin, posestnik iz Šmihela.
Aleksander Gobanec, rudarski uradnik.
Lavoslav Čuk, posestnik pri Fari.
Marka Lipold, rudarski uradnik v Lešah.
Anton Papež, posestnik v Lešah.
Miha Ruš, posestnik in odbornik v št. Kancijanu.
Blaže Majdl dom. Rutar, odbornik dobrolske srenje.
Florijan Vašnik, posestnik iz Kamna.

Janez Silan, srenjski predstojnik v št. Kancijanu.
Jurij Prajnik, odbornik iz št. Kancijana.
Osvjald Roblek svetovalec pri Jezeru.
Štef. Vrankar, fajm. in odbornik pri Jezeru.
Jožef Štuler, odbornik pri Jezeru.
Nikolaj Skutl, svetovalec v Poniklu.
Anton Pleško, svetovalec v Poniklu.
Kristijan Kompoš, odbornik v Poniklu.
Jožef Najberž, posestnik v Poniklu.
Peter Huter, posestnik v Globatnici.
Gregor Fera, odbornik v Dvoru.
Ivan Fais, učitelj v Šmihelu.
Anton Kušaj, svetovalec v Črnečah.
Matija Zechner, svetovalec v Črnečah.
Jož. Zajčnik, odbornik v Črnečah.
Jože Pungaršek, svetovalec iz Dravbrške srenje.
Matevž Pirš, župnik in odb. Dravbrške srenje.
Simon Guče, posestnik iz Dravbrške srenje.
Janez Kocjan, posestnik iz Dravbrške srenje.
Marko Ravnjak, posestnik iz Dravbrške srenje.
Andrej Mulej, sred. predstojnik v Beli.
Peter Gutej, posestnik v Beli.
Anton ž. Schludermann, uradnik v Kapli.
Andrej Kušej, posestnik v Kapli.
F. Oblasser, mesar.
Jan. Kerničar, krčmar in čitalnični denarničar.
Jan. Perne, posestnik v Kapli.
Pavel Kralj, posestnik v Kapli.
Gregor Haler, usnjar v Kapli.
Miha Jerman, posestnik v Kapli.

Tujčeva peta.

Ko so prišli nemški Franki v južno slovansko deželo, divjali so tako neusmiljeno, da so od materinih prsi trgali otročiče, pa so jih morili in psom metali. Tako pripoveduje cesar Konstantin Porfirogenit, ki gotovo ni bil nikakoršen „Ultraslave“.

Minilo je od tega tisočletje, kar so nas poteptali Nemci, in v tej dobi so imeli dovolj časa, da so pokvarili slovanska imena mest in trgov, da so nemčili naš slovanski narod ter nam pograbilo mnogo slovanske zemlje, da so ž nje potrebili slovanstvo do zadnje bilke. Prišlo je zdaj že tako daleč, da je Slovenec po nemški korupciji pohlevna ovca, zajec na pogumu, kader je treba svojega braniti, ali srdit leopard na predrznosti, kader odpašdi tujcem pomaga svoj narod teptati.

Trpeli smo to gorjé do današnjega dneva. Nemci so nas tujčili, primke se nam ali iz početka nemške dajali, ali so jih ponemčili, ako so bili slovanski; gradove in mesta so med nami zidali z našimi rokami, z našim kamenjem in apnom, ktero so mešali namesto z vodo z našimi solzami in z našo krvjo. Moralno so pokvarili nekterega Slovence, da je ž njimi vred divjal zoper svoje matere narod, kterega je zvesto pomagal tujčiti in tlačiti. Zgodila nam se je bila celó ta sramota, da Slovenec do včeraj več ni vedel, katero je njegovo staro zgodovinsko ime. In vsa ta žrtva se je zaklala po-

Listek.

Program Goriške gimnazije.

V Gorici, 30. avgusta.

(Konec.)

Naša gimnazija ima tudi mal zaklad za uboge dijake. V dotičnem sporočilu se že od leta do leta nahaja med stroški mnogo denarjev za šolnino ubogih dijakov izdanih. Zakaj? Namestnija je pred leti vsled mnogih osebnih pritožeb dovolila gimnazijškemu učiteljstvu tudi dijake iz prvega razreda (že prvega polleta) oprostiti od šolnine, če se pridno učé in lepo vedó. Takim prvošolcem ni treba dajati za šolnino podpore iz ubožnega zaklada, ker ga je za druge stvari mnogo mnogo bolj potreba. Lenuhi in neredneži drugih viših razredov pa je tudi niso vredni — — — tedaj — — — in vse gnjusno mrmranje po mestu bo potihnilo.

Med priobčenimi pismenimi nalogami se nahaja marsiktera neprimerna; tako se je med nemškimi éna glasila: Ueber die sklavenfrage“. Res le tirolska nemška abotnost je znala tako nalogo naložiti šestšolcem, ki še o navadnih rečeh gladko nemški misliti ne znajo. Čudna se mi tudi zdi in živo me spominja na nekdanje jezuitovsko učilo sledeča slovenska naloga: „Za koga si bolj vnet, prečitavši punske vojske, za Punjane ali za Rimljane?“

Stalnih in prislonjenih učiteljev skup je bilo 18, če ravnatelja, enega vseučilišnega profesorja in dva katehata k njim prištejemo. Eden izmed stalnih učiteljev se je ravnokar v nemški Linc preselil, namreč slavni ranjki vrednik nekdanjega „Görzer wochenblattelna“. Goriški Slovenci se deloma po lastni skušnjji deloma po abotnem Wochenblattelnu dobro spominjajo možička, o katerem bi pušičar rekel

„In den froshpnhull all' das volk verbannt,
Das seinen meister je verkannt.“

Naša nemška „Concordia“, kjer se poleg Nemcev šopirijo tudi njih privrženi iz slovenske kavi, mu je za slovo napravila veselico, češ da si je

pri nas zarad razširjenja omike spletel nevenljivi venec („dass er sich um die humanität unvergängliche lorbeeren erworben“). Hvala Bogu, da je zapustil „die gestade der blauen Adria“ —, koder je on v „Wochenblattu“ nemška mesta postavljaval kakor po mizi poličke! Tam „an den blauen fluten des deutschen stromes“, kakor bi minister Giskra rekel naj se mu še bolje godi, ker dobil bo za se in za svojo „humanität“ nemška srca pa ceno pivo.

Med rednimi učitelji so bili 4 Slovenci — vsaj s slovensko pisanim imenom, če prav ne vsi z duhom; po tem takem pride komaj 1/4 rednih učiteljev na veliko polovico slovenskih dijakov!

Med 7 suplenti so bili družega polleta 4 Slovenci.

Za slovensčino ki se je v vsakem razredu po 2 uri učila, ni bilo niti stalnega niti prislonjenega izpitanega učitelja; razen enega razreda (III.) jo je podučeval neizprašan suplent. Pa to še ni vsa krivica, ki se je Slovincem godila. Ravnatelj ne zna ni ene besedice slovenski. Lahom z veliko večjo mero merijo, kakor Avstriji vedno udanim Slovincem. Razen enega za italijanščino nastavljenega izpitanega učitelja se z Lahi zna pomenjati ravnatelj, ž njimi se razumejo vsi učitelji razen 4 in med slovenskimi učitelji (rednimi in nerednimi) je celo 6 zmnožnih v laškem jeziku podučevati. Zakaj se pri nastavljanji učiteljev tudi na to ne gleda, da bi dotični tudi slovenski znali? Zakaj se oddajajo takim, ki besedice slovenski ne umejo in to še celo takrat, kedar razpisana služba očitno tirja znanje slovenskega jezika? Enako žalostne in nepravilne razmere za Slovence so vladale pri posebnih predmetih in posebnih razredih. Pred veliko nočjo so imeli laški učenci 1. in 2. razreda za zgodovino in zemljepis učitelja, ki se je po laški ž njimi porazumeval, slovenski pa Nemca, ki besedice slovenski ne ume. Po veliki noči pride za rečeni predmet učitelj Slovenec; pa kaj se zgodi? Izročé mu laška dva razreda, ker je vsaj za silo laški znal; slovenska razreda pa je pred ko posled trdi Nemeč s svojo nemščino tlačil!! Še tega se bi bilo manjkalo, da bi bil svojim slovenskim dijakom svojo razumljivo nemščino s pokvečeno italijanščino tolmačil!

žreznemu Molohu, kateri se imenuje nemška kultura, ki zdaj med nami ošabno po koncu nosi glavo; ta kultura, ktera se baha, da uam je dala vse, kar imamo, celo suktnjo na telo. Pogledimo, kaj nam je dala ta zveličalna kultura, ki jej tudi pride čas, da bo v prah počenila, kakor družih narodov izvirnejše kulture pred njo, ter nastopiti imajo boljši narodi na prestol njene smeje ošabnosti.

Nemška kultura nam je najprvo vzela, kar smo mi svojega imeli. Vzela nam je našo domačo, sveto slovansko zemljo, ktero so naši dedje s krvjo pridobili, s trdom in težavo obdelali; vzela nam je naše izvirne običaje, našo zgodovino in zgodovinsko sporočilo, naše narodno sočutje in malo da ne tudi narodni jezik. In kaj nam je dala za vse to? Nemce in slovanske odpadnike je pasla med nami, a nas je tlačila od nekdaj in je ravnanla z nami, kakor s strupeno živalijo. Nemški gradovi so topli in na lesene osle posajali slovanskega kmeta, prvega gospodarja te zemlje, ako je 5 minut prepozno prišel na tlako; nemške armade so požirale kri naših mladenčev za nemške vojske, in kader je bilo treba Turku braniti naše domače dežele, morali smo jo sami braniti; nemški „pfaffi“ so nam oznanjevali krščanstvo, ne da bi naše duše hudiču otehi, nego da bi našo narodnost požrli; nemški škofje so zatrli krasni vseslovanski jezik, kterega sta bila Ciril in Metod, največja svetnika v slovanskih srecih, postavila na krasni prestol slovanskega književanja. Grozoviti „furor teutonicus“ je od nekdaj divjal proti nam, kakor še zdaj divjá, ako začuti, da mi hočemo biti gospodarji v svoji hiši; ali kader se mu Slovan podvrže, potem zadovoljen sede na prestol svoje krvave kulture, pa si debeli trebuh veselo pogladi rekoč: v tej in tej slovanski zemlji germanizem vsako leto toliko in toliko napreduje; v tej in tej slovanski zemlji je v zadnjih letih vse veliko posestvo prišlo v blagoslovljene nemške roke. Iz najnovejše dobe videas Poznanjsko! Ta strašni „furor teutonicus“ nam je bil v glavo vcepil, da je vse grdo, kar je izvirno naše, grdo slovanski običaj, grda slovanska naša beseda; celo matere so učile svoje slovanske otroke, da ga ni gršega jezika na zemlji, nego je naš, in slovanski očetje so v nemški jarem upreženi divjali zoper svoje meso. „Furor teutonicus“ je slovanski čut zatrl v naših srecih, zatrl slovansko poštenost in namestu nje nam je vcepil korpucijo, strahopetnost, podkupljivost, izdajstvo, lakomnost po raztrganih cunjah, ktere se imenujejo nemški denar; potlačil nas je v uboštvo, kajti vse, kar je v deželi dobrega in mastnega, vse so pograbili Nemci sebi, in nas so odstavili z mršavim voličem na kameniti njivici, ktera je bila nekdaj slovanska, a zdaj jo mora Slovan od Nemca za drago plačilo nazaj kupavati; odstavili so nas obložene z davki, osramočene z robstvom, zaničujoče samega sebe.

Na tleh leže slovenstva stebri stari
V domačih šegah vtrjene postave,
V deželi nemški Tšesl gospodarji,

Ječe pod težkim jarmom sini Slave;
Le tujcem sreče svit se v Krajni žari,
Ošabno nos'jo ti po konci glave!

Te besede, vredne zapisane biti na svetinje, ktere bi pravi Slovence vedno pri sebi nosil, kakor v zadnjih časih na taborskih svetinjah zapisane besede: „zjedinimo se!“ narodnjaki vedno seboj nosijo, — te žalostne ali globoko resnične besede so živa podoba zveličalne nemške kulture, in to podoba je črtal Preširen, kterega vi umazani „Tagblatniki“ tako radi imenujete, kader služi v vašo mavho, če tudi je to plemenito srce tako globoko čutilo bridko sramoto, ktero nam je na čelo zažgala nemška sužnost, da so mu po sili vedno ter vedno v tistih policijskih časih uhajale tožbe, kakorskih bi pod milim nemškim liberalizmom ne smel izreči nobeden slovenski pesnik, ako ne bi hotel zvedeti, kje je Žabjek ali še kakšen hujši kurnik.

Menj strašna noč je v črne zemlje krili,
Ko so pod svetlim solncem sužnji dnovi!

Tako toži Preširen, kateri se je med Slovenci prvi čutil pravega Slovana, prvi tujca v domači zemlji.

V zemlji slovanski, v predragi deželi,
Ki jo je ljubil presrečno ves čas,

V kateri očetje so naši sloveli,
Ktera zdaj ima grob komaj za nas!

Vender to še ni vse. Slovenski oddelek družega razreda je po večem podučeval tirolski Nemec, ki besedice slovenski ne zna; v italijanskem oddelku pa je podučeval rojen Italijan, kakor nek posebni namestniški (?) ukaz zahteva, da naj v nižih razredih latinski in nemški jezik podučujejo učitelji, ki so zmožni materinega jezika svojih dijakov. Z zemljepisom in zgodovino se je v tem slovanskem oddelku enako napačno in žalostno ravnanlo kakor v slovanskem oddelku prvega razreda. Pri takem stanju le prašam: kaj nam Slovencem pomaga, da sta 1. in 2. razred po narodnosti ločena v italijanski in slovenski oddelek?!

Pa kaj bi še dalje našteval enake v nebo upijoče pregrehe zoper slovensko narodnost, ker jih slednji sam v programu lahko poišče.

Slovenski poslanci bodo v našem deželnem zboru imeli mnogo vzrokov zaradi takih nepravilnosti vlado poprašati. In nadejam se, da bodo naši zagovorniki te rane tudi razkrili goriškim Slovencem, kedar se zbero v prvi slovanski tabor. Ali za ubogo Slovence res nikjer nima dejanske veljave glasoviti §. 19 osnovnih postav? Ko v deželnem zastopu šole na vrsto pridejo, bodo naši narodni poslanci gotovo s krepko besedo zavrnili najnovejšo vladino napravo, o kateri v programu (str. 65) z začudenjem berem. Za tiste dijake, ki bi ne mogli vstopne preskušnje za gimnazije narediti, se ima že prihodnje šolsko leto ustanoviti poseben pripravljaven razred. Vsak mesec bodo plačevali po 2 gld. šolnine. Bog se usmilil! Ali ni že sedaj pot do konca gimnazijskih naukov jako predolga in celo napačna. Mesto da bi jo skrajšali in zboljšali, jo pa naši ljubeznjivi nemškarji mislijo za eno leto podaljšati; mesto 12 naj bi naši otroci 13 let hlače po šolskih klopih trgali!

Gimnazija naj se tako prenaredi, kakor slovesno oklicane osnove postave zahtevajo; naj se jej dajo narodni učitelji, nepripravni Nemci pa odpravijo in naj se podučuje na podlagi materinega jezika — pa vstopne preskušnje kot gimnazijski nauki učencem ne bodo delali nikakoršnih težav. Hic Rhodus, hic salta. Na noge slovenski zastopniki!

Kteri Slovenec ne čuti globoko v srce presunen solzne resnice teh in naslednjih njegovih besed:

Viharjev jeznih mrzle domačije

Pozabljeno od vnukov, veter brije.

Bile pokrajne naše so, kar Samo!

Obložile očetov razprtije

Tvoj duh je zginil, kar nad tvojo jamo,

S Pipinovic so jarmom sužnjo ramo.

Ta plemeniti, največji duh, kar jih je do zdaj rodila slovenska mati, vedno je v žalostnem srci nosil

Želje, da zbudil bi slovensko celo,
Da bi vrnil k nam se časi sreče.

Tisoč žalostnih, tisoč sramotnih let je šlo v večnost nad našimi glavami, in mi smo spali, kakor mrtvi. In zdaj, ko smo se prebudili in zavedili, da je ta zemlja naša, ktero nazaj zahtevamo od Nemcev, zdaj ti klošči, ki so debeli od našega mozga, te okrogle pijavke, ko mi shujšani do same sence po svoji zemlji lazimo, ti preobjedeni komarji v „Tagblattu“ po svetu kriče:

„Blagoslovljen je upliv nemške kulture, kateri se ima slovenski narod zahvaliti za vso duševno lastnino. Suknja na telesu, najmanjša knjiga (?!) vse je dobljeno od tujih narodov. Ozrimo se in videli bomo, da tujec na Kranjskem ni skrbel samo za telesno srečo kranjskega naroda nego tudi za duševno. Pogledite v pobožne in ljudoljube deželne, cerkvene učilniške zavode, kdo jih je največ ustanovil? Tujci! In mirno še uživajo naredbe teh blazih ljudi, to je tujčeva peta čisto dobra. Berite imena naših rodov, naših meščanov, naših obrtnikov, kdo so? Tujci, ki so ali sami prišli v deželo ali njih dedje.“

Če je tudi vse res, česar vendar nikakor ne priznavamo, zakaj „Tagblattnik“, ali krajše rečeno „Blatnik“, neče nič vedeti, od kod je vse to prišlo? Zakaj ne zine besedice, da ta dežela, predno je germansko božanstvo v njej posnelo smetano za svoj trebuh, predno se je usedlo v mesta in trge, bogato od slovanskih žuljev, da je bila naša, pravimo, ta dežela, predno so nam jo iz rok iztrgali Nemci, ki so nas postavili na siromašen kot, kakor nehvaležen sin starega očeta, od kterega je dobil vse, kar ima, pa ga vendar zaničuje ter mu za vrata postavlja skledico redkega močnika, rekoč: zadovoljen bodi. Ne vidiš, da je vse moje, kar uživaš? Srajca na tvojem telesu, raztrgani čevlji na tvojih palcih so iz moje roke, pa še ne molčiš?

Tujec je na Slovenskem res skrbel za srečo, ali ne za slovansko nego za svojo, kajti Slovan iz nemške roke še nikdar ni prejel nobene dobrote, ktera bi ne bila sebična in slovanstvu pogubljiva.

Kar se tiče poprej imenovane najmanjše knjige, naj nam odgovori „Blatnik“, kdo je zopet ustanovil našo zdanjo literaturo? Kdo jo je oživil po sto in stoletnem spanju, v ktero so jo bili vrgli baš Nemci, katerih pobožni „pfaffi“ so bili Cirila in Metoda hudobno in lažljivo razkričali za razkolnika ter so tako zadušili vseslovanski pismeni jezik in slovansko bodočnost za veke in veke?

Ali je bil Trubar, Bohorič, Dalmatin, Kopitar, Metelko Vollblutgermane iz Arminiusovega koléna? Ali so Preširna dojile orjaške Tusneldine prsi? Ali je Miklošič iz rajha domá? Novoslovensko literaturo smo sami ustvarili mi, v svoji hiši tujci, in mi jo gojimo, kolikor naše šibke moči morejo; Nemci so nam jo, razen Trubarjeve dobe, vedno zavirali in zatirali ter jo še zdaj zavirajo in zatirajo, kolikor, kjer, kader in kakor koli morejo, posebno odkar vidijo, da ta reč ni več nedolžna otročja šala, kakor se jim je nekdaj zdela. Če je bil protestantizem vzrok novemu odkopu našega zagrebenege slovstva, naj se germanska napihljivost nič preveč s tem ne baha, ker tudi protestantizmu in torej z njim novonemškemu slovstvu je prvi vzrok slovanski husitizem, pred katerim so Nemci večkrat podplate kazali. Da so pa Nemci podpirali Trubarja in njegove sodelavce, to ni bilo zato, ker so hoteli povzdigniti slovensko slovstvo, nego zato, ker so hoteli po naši deželi razširiti protestantizem, a protestantizem je pri nas germanizem, česar pač ni razumel ni Trubar, ni Dalmatin, ni Bohorič, a Nemci so to dobro umeli ter še zdaj umejo, kajti nedavno so v Ljubljani jako poskušali protestantizem razširiti in Elze in Haiman sta škofovala, dokler nista šla oba rakom zvižgat.

Torej tujčeva peta pri nas ni nikakoršna izmišljena stvar, nego tišči nas uže 1000 let, in bridko jo čutimo.

Iz deželnih zborov.

Interpelacija.

ktero so stavili slovenski poslanci 19. septembra do vladnega zastopnika v deželnem zboru štirskem.

Slovenskega naroda, ki nepretrgoma biva skoraj poldrug milijon na število v deželah in oblastnjah Štirskega, Koroškega, Kranjskega, Goriškega, Istrije in Trsta, — živi v prvomenovani deželi — v Štirskem več kakor 400.000 Slovencev, ki so z mnogoštevilnejim nemškim prebivalstvom te dežele v eno politično posameznost zedinjeni in v sprijeti masi s Slovenci družih dežel.

V oblasti štirskih Slovencev žive tudi nemški prebivalci, pa le samotarno in eden odstotek vsega prebivalstva; na dalje biva in sicer največ v mestih in nekterih trgih okolo pet odstotkov taci Slovencev, ki svoj materini jezik sicer umejo in govore, tega pa zaradi nemških ljudskih šol, ki so bile in so še, ne znajo ni brati ni pisati, toraj bero samo nemške, Slovanom neprijazne časopise in so tako po večem svojemu narodu odtujeni.

Drugi del naroda, po tem tace 94 odstotkov vsega, je čisto slovenski in samo slovenski jezik govori.

Vendar se je in se še nadleguje slovenska mladina kmečkih občin v ljudskih šolah vsemu pametnemu razumljenju izreje nasproti, in v veliko kvar izobraženja z njej tujim nemškim jezikom, in sicer ne da bi se nameravan vspeh dosegel, ker ta šolska mladina zunaj šole dejanske vaje v tujem jeziku nima.

V srednjih šolah na slovenski zemlji gospoduje še zmerom nem-

kot edini učni jezik za vse predmete. Slovenec, ki iz ljudske čole v nje prestopi, bori se s tujim jezikom leta in leta izobraženju na kvaro in ne more z nemškim součencem enako napredovati.

Na deželnih viših učiliščih se na slovenski narod in njegov jezik nikakov obzir ne jemlje. Da se tu slovenskemu jeziku svoboden prostor odmeri, ali da se kot obligaten predmet na srednjih šolah vpelje, tako dolgo ni mogoče, dokler slovenski jezik v uradih nima veljave.

Slovenec se mora v srednjih in višjih šolah še le odnarodovati, če hoče višo omiko doseči. Te zavode zapusti ne da bi se bil naučil poznovati svoj narod, njegovo pravo zgodovino in svoj materini jezik in postane iz tega razloga, stopivši v javno življenje kot uradnik, odvetnik, notar, zdravnik, navadno nasprotnik svojega naroda in veljave njegovega jezika, ker se boji da ne bi z učenjem gramatike svojega materinega jezika kalili navajene lekoživosti.

V uradih, spodnjih in zgornjih instancijah, v vseh advokatovskih in notarskih kancelijah vlada z redkimi izjemami še vedno tuji nemški jezik. Protokoli s slovenskimi strankami se pišejo v nemškem jeziku, vsa vabila, odloki, in razsodki se izdajajo v narodu nerazumljivem tujem jeziku. Slovenske vloge so uradnijam nepriljubne in se največ rešujejo nemški.

Za vsak košček ravnopravnosti v uradu se mora Slovenec z uradnijo pripraviti. Celo slovenski spisani rojsten list ali samo s slovenskim pravopisom pisano — lastno ime, da le v dijecezanskem šematizmu, nahaja pri spodnjih in zgornjih uradnijah ustavljanja in dela tistemu, ki se ga dostaja, neprijetnosti.

Jezika nezmožni uradniki so bili v slovenske, jezik znajoči v nemške kraje prestavljeni ali tam puščeni. Nikogar se ni vprašalo ali zna slovenski jezik pisati, nikomur zaukazalo, naj se ga nauči.

Sodnijska opravila, celo ktera ima preiskovalni sodnik, so še zdaj pri več slovenskih sodnijah v rokah nemških, slovenskega jezika popolnoma nezmožnih uradnikov, ki razpravljajo s tožnikom in tožencem, obdolženim in pričó ne brez velike nevarnosti za pravno sigurnost, s pripomočjo kacega pisarja ali kancelista, ali celo uradnega strežaja. (Konec prih.)

13. seja deželnega zbora kranjskega 18. sep.

Dr. Toman izroči predsedniku nasvet, naj bi izrekel deželni zbor potrebo in važnost ljubljansko-karlovške železnice.

Dežman poroča o proračunu za 1868. Odborovi nasveti poprek obveljajo, le pri odstavku „subvencija glediščnemu vodju“ je nasvetoval dr. Toman naj bi se za prihodnje leto ta oddelek glasil „podpora vodji in dramatičnim namenom sploh“ in resolucijo: Deželni odbor ima v prihodnji seji poročati, kako naj se porabi ta podpora; s temi nasveti pa je poteknil hud ogenj v znano protinarodno stranko. Kromer se vzdigne in v dolgem govoru razklada važnost nemškega gledišča in nago ubožnost slovenskih predstav, po njegovem je nemško gledišče v nevarnosti.

Dr. Bleiweis gorko zagovarja Tomanov predlog in pobija Kromerjeve premisljike. Če je slovenska dramatika še nerazvita, krivo je temu, ker se jej so povsodi vrata zapirala; nemško gledišče ne služi slov. narodu, torej naj si ga plačujejo, kateri ga uživajo.

Dr. Toman opomni, kako odveč je vse kar je Kromer za lase pripeljal v besedovanje, ker on (Tom.) še ni stavil nikakoršnega specialnega nasveta. Če pa Kromer, ki vselej razdraženost v zbornici vzbudi, tirja, naj bi se ne prezirale tirjatve časa, pravi govornik, da to je ravno tirjatev časa, da se ustanovi slovensko gledišče.

Kromer ima še nektera očitanja proti Slovencem, katerih se v naglici iznebi.

Svetez pravi, da ne prihaja nikomur na misel uničiti nemško gledišče; tudi on se sklada s tirjatvami časa, te pa ravno tirjajo z Nemci enake pravice za Slovence.

Za Tomanov predlog še govorita Kaltenegger in Sawinscheg, proti njemu pa z vso svojo strastjo poročevalec Dežman razklada žalostne posledke tega nasveta. Tomanov nasvet in resolucija obvelja. Proti njemu je glasovalo samo 6 poslancev.

Dr. Costa poroča o proračunu zaklada za prisilno delavnico za l. 1868 in 1869. Vse sprejeto kakor nasvetovano. Nadalje poroča o prezidanji norišnice. V ta namen naj se dovoli 50.310 gl. iz norišničnega in 4.600 gl. iz deželnega zaklada. Kromer želi, da bi se vsa stvar dala finančnemu odboru v pretres. Bleiweis je proti temu, kjer je stvar na drobno premišljena. Vprašanje je le ali zidati novo norišče ali prezidati sedanje poslopje. Novo poslopje bi stalo 150—200.000 gl. To bi bilo za deželo preveč. Po sedanjem nasvetu, kteremu so tudi zdravniki kot izvedenci pritrdili, doseglo se bo z manjšimi stroški ravno isto, kakor ko bi se zidala nova hiša; torej naj bi se tekoj o njem posvetovalo. Kromer očita Bleiweisu, da se denes na izvedence nanaša, ko jih vendar pri realnih šolah ne pušča veljati. Bleiweis odreka učiteljem realke, da bi bili oni kot c. kr. služabniki pravi izvedenci o ministerskem predlogu. Tudi Kaltenegger želi, da bi se reč preložila. Poročevalec Costa se nikakor ne more strinjati s prelaganjem, stvar je jasna. Ostro kara ravnanje Kromerjevo, ki tu navaja dogodbe iz odborovih sej in Bleiweisa zopet osebno napada — čas bi bil, da bi tako vedenje enkrat za vselej prestalo. Pri glasovanju obveljajo vsi odborovi nasveti. Bleiweis nasvetuje v imenu deželnega odbora, naj se začasno ne podeljuje več štipendij za učence na živinski zdravilnici na Dunaji. Brez ugovora obvelja.

Prihodja seja v ponedeljek

13. seja deželnega zbora štirškega 19. sept.

Izmed prošenj je podpore vredna ona ljudskih učiteljev na Štirskem, naj bi se jim zboljšalo njihovo društveno stanje, važen ker zopet Slovincem nevaren je nasvet poslanca Wannischa, naj se izreko ljudske šole za deželne zavode. Dr. Vošnjak bere interpelacijo, kakor tu gori stoji od besede do besede. C. kr. namestnik obljubi, da bo v eni prihodnjih sej odgovoril.

Poslanec dr. Vošnjak podpira svoj predlog o reguliranji Dravine takole:

Dravina teče 1/2 uro od Studenic do Monšperka po dravinski dolini, ki je zdaj bolj ozka, zdaj bolj široka, skozi in skozi pa prav rodovitna dolina. Dravina ima v tem toku veliko večih in manjših ovinkov, ki so sčasoma vedno globejši in večji. Ti ovinki so vzrok, da voda bolj počasi teče in se zajezuje, da se dotični bregovi vedno bolj spodjedajo, da se struga čez potrebo širi, in da se celi kosi obdelane zemlje ali izgubljajo, ali pa spreminjajo v močvirje. Izvedenci cenijo škodo, ki je s tem nastala, na 150—200 oralov travnikov in njiv. Lastniki, ktere ta škoda zadeva, sami niso v stanu, da bi svoja posestva proti vodni, tihi sili zajezene vode branili, in občinam se to breme tudi ne more nalagati, da bi z zidi bregove zavarovali, in sicer že zavoljo tega ne, ker bi taka zidanja zaradi globoke struge Dravine in rahle zemlje, neprimerne stroške prizadela, zlasti če bi hotli zidanja za stalno, za dolgo časa. In korist tacihi zidanj bi tudi bila posebna. Tu pomaga le vseskozno reguliranje struge, prekopi, da se voda več ne zajezuje, hitreje in naravnost teče. Tako reguliranje pa se ne more ne posamnim posestnikom, ne dotičnim občinam ali okrajem nalagati, — da ga izvršijo.

Deželni zastop je reguliranje Aniže brez oviro potrdil, dasiravno prava korist po izreku izvedencev s stroški ni v nobeni razmeri. Gotovo se tedaj tudi ne brani, da vsaj pregledati pusti, kako se ta reč zadrži, in se tako prepriča, ali je treba reguliranja Dravine, in kako mora biti.

Iz teh razlogov priporočam svoj predlog visoki zbornici, da ga blagovoljno prejme in potrdi.

Nasvet je obilno podpiran in se izroči deželnemu odboru.

V imenu ustavnega odbora poroča dr. Rechbauer o vladinem predlogu zaradi spremembe §. 17. dež. vol. reda. Enoglasno se sprejme odborov nasvet, naj se potrdi osnova postave, ktera določuje kaj se ima zgoditi, ko bi bil deželni poslanec na kazen obsojen. O drugim vladinem predlogu (določba kako se ima spremeniti dež. vol. red zaradi izključevanja od volilnega prava) se c. kr. namestnik in poročevalec ne moreta zediniti, torej se je ves predlog vrnil odboru, da ga še enkrat pretrese.

Po nasvetu dež. odbora bo sprejel dež. zbor pod svoj zaščit „štirsko patriočno društvo“ v podporo ranjenih vojakov iz leta 1866. — Poslanec Tunner poroča o Pfeiferjevem nasvetu zaradi prodaje Eisenerza; za to voljeni odbor ni druzega kakor nasvetoval nekoliko željo do ministerstva, kar je po dolgem besedovanju tudi obveljalo.

Okrajnemu zastopu v Ščavnici se dovoli, da sme 30% naklade k direktnemu davku za okrajne potrebe pobirati.

Poroča se v imenu finančnega odbora o proračunu za 1868. Za ceste se dovoli 31.083; za preprego 11.000 gl., naravoslovskemu odboru se dovoli 300 gl. in akademičnemu bralnemu društvu 200 gl. podpore. Prihodnja seja v ponedeljek.

Kl. 6. seja deželnega zbora goriškega 11. sept.

Manjkajo poslanci: Knjezo-nadžkof, pl. Pretis in Dottori. Ko se je prebral in potrdil zapisnik zadnje seje, naznani dež. glavar, da ste mu došli dve novi peticiji in sicer prva od tukajšnjega c. kr. kmetijskega društva, da bi se napravila postava, po kateri bi se edinila razdrobljena zemljišča; druga od občin Tržiškega (Monfalkonskega) okraja, da bi se jim odjenjalo nekoliko na davkih zaradi trtne bolezní, tudi v primerljivi, kedar si s žeplanjem ohranijo zdravo grozdje.

Winkler bere poročilo finančnega odseka o preudarkih zaloga za poljedelstvo in obgojzovanje, deželno-občinskega in zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1868. Se odobré enoglasno.

Gorjup sporočuje v imenu finančnega odseka o preudarku provincialnega zaloga za l. 1868, ki se tudi potrdi.

Na to bere dr. Abram poročilo finančnega odseka na peticiji Goriškega mesta in veliko drugih občin, da bi se odpravila postava 3. novembra 1863, ktera nalaga občinam dolžnost, da morajo povračevati bolnišnične stroške za lastne domačince.

Sporočilo je dolgo pa mojsterski sestavljeno. Dokazuje, da število bolnikov se je zmanjšalo vsled one postave, ktero nekteri želé odpraviti, in da so se, se ve da, tudi dotični stroški primerno znižali; da postava ta se priporoča zaradi pravičnosti in primerjenosti: poprej so morale zalagati vse občine bolnišnične stroške brez ozira na to, ali so jim bolnišnice kaj koristile ali ne; nekterim občinam skorej ni bilo mogoče pošiljati svoje bolnike v daljne bolnišnice; po sedanjí postavi skladajo take stroške pa le tiste občine, kterim gre ta dolžnost po vsi pravici. Vzajemnost v tej zadevi bi bila krivica, ker se ne dajo razdeliti po enaki primeri bremena in koristi.

Preden je bila ta postava, so se občine, kedar je šlo za povračilo prehranitnine, večidel izrezavale s spričevali ubožta; zavolj tega je prihajalo deželnemu zalogu breme čedalje težje — in deželne naklade so rastle od leta do leta. Sedaj so župani bolj varčni in ne spričujejo komursibodi ubožta, temuč skrbé, da potirjajo kolikor je mogoče od bolnikov samih, kar se je za-nje potrosilo, ker dobro vedó, da s tem koristijo celi občini. Poprej so morale poštevati občine vse od bolnikov potirjane zneske deželni denarnici in vrh tega še plačevati v enaki primeri z vsemi drugimi občinami deželne naklade. Po tem takem so tiste občine, ki so prehranitnino od vseh svojih bolnikov potirjale in odrajtale — enake stroške dvakrat plačale.

Razlaga nadalje statistično in s številkami bolj na drobno koristi, ki so nastale občinam vsled postave 3. nov. 1863: Izmed 107 občin, jih je 40 z Gorico vred nekoliko na škodi, vse druge so pa na dobičku. Prvih 40 občin se je zadalžilo v 4 letih in 2 mesecih za skupej 14,789 gl. več, kakor bi bile morale donášati, ako bi se bili poplačali vsi stroški iz dež. zaloga z deželnimi nakladami. Od tega zneska spada na Goriško mesto 7975 gl., ostalih 6814 gl. pa na onih 39 občin.

Če bi bile morale založiti te občine celi znesek z občinskimi nakladami, bi se bile morale naložiti v ta namen v dveh občinah po več ko 8%,

v 4 po 7%, v 7 po 6%, v 2 po 5%, v 10 po 4% in v 16 po 3 odstotne naklade k davkom, primerjaje eno leto k drugemu.

Goriško mesto bi bilo poplačalo ves svoj dolg od 15.188 gl. z nakladom po 6-6% na izravne davke, ki znašajo 57.117 gl. (v tem znesku pa ni zapopaden davek na dohodke). Že iz tega se vidi, da ni nobena občina tako težko obložena, da bi jo morali ti stroški pogubiti. — Pa vse spotike zginejo, ako se zraven pomisli, da nekoliko se potirja od posamesnih bolnikov, in da smejo doklade nalagati ne samo na izravne davke, ampak tudi na vžitnino (dac) — poprej pa so morali le posestniki te stroške trpeti —, da si morejo nadalje pomagati občine s tem, kar dohaja na kaznih in drugih davščinah, da smejo v ta namen miloščine pobirati in ustanovljati družtva za vzajemno podporo itd.

Vendar bi se še moglo pri omenjenih 40 občinah pripoznati, da njihov zahtevanje ni prav popolnoma prazno; — razumeti pa ni moč, kako so se mogle podpisati peticiji take občine, katerim koristi očevidno postava 3. novembra 1863.

Med podpisanimi nahajamo n. pr. Karmin, kteremu je prihranila ta postava v preteklih letih 1071 gl., Medeja 651 gl., Dolenja 400 gl., Gradišče 297 gl., Verša 256 gl., Vileš 182 gl., Tržič (Monfalkon) 952 gl., Devin 468 gl., Tomlin 158 gl., Cirkno 157 gl., Kobarid 223 gl., Solkan 191 gl., Šmarje z Gabrji 148 gl., Lokavec 161 gl., Kamnje, Skrlje in Vrtovin skupaj 82 gl. itd.

Ker so se pa pri vsem tem te občine prošnji pridružile, je treba soditi, da dotični občinski zastopniki so krivo povdarjali in slabo spoznali korist ali interes svojih občinarjev.

Opiraje se na vse to, ne more podpirati odsek prošenj, da bi se odpravila postava 3. nov. 1863, ampak nasvetuje: naj prestopi deželni zbor o tej reči k dnevnemu redu.

Prošnja mestnega magistrata Goriškega pa je obsegala še te dve točki: (ako bi deželni zbor ne spoznal, da se ima postava 3. nov. 1863 odpraviti, naj pa vsaj dovoli letno pomoč mestnim zdravnikom in nekoliko odškodovanja za mestno žensko bolnišnico. 2. Naj velja polajšanje na vsakdanji prehranitini, ktero izhaja iz Goriških ustanovitev (stiftung), le za Goriške bolnike; vsi drugi deželani naše grofije in tuje naj pa plačujejo celo prehranitino (to je 56 namesto 35 kr. na dan.)

Prvo točko spoznava odsek kot popolnoma neopravičeno in nasvetuje, naj se zavrne; o drugi pa predlaga: naj sklene deželni zbor, da polajšanje na prehranitini v obeh tukajšnjih bolnišnicah ima veljati za vse bolnike naše dežele; tuji pa naj bodo plačevali od 1. jan. 1869 naprej po 56 kr. na dan.

Prvi vstane dr. Visini, župan Goriški, in zagovarja podani peticiji in zlasti zadnji dve točki prošnje mestnega magistrata, ter nasvetuje, naj se povrnejo peticiji odseku, da jih bolj natenko pretrese in v sporočilu povdarja upliv te postave na zdravstvene razmere.

Za njim nasvetuje dr. Deperis, naj se le 5. del bolnišničnih stroškov naloži občinam in vse drugo naj se izplača iz dež. zaloga in potirja na deželnih nakladah.

Dr. Pajer podpira tudi prav krepko peticiji, da bi se odpravila več-omenjena postava.

Vsi trije govorniki so mestni očetje Goriški in najvažnejši podlaga jim je menda edino le korist mesta, ktero zastopajo. Prav umetno upletajo v svoje govore človekoljubje — zdravstvene razmere in še marsikaj drugoga, kar, kakor oni trdijo — se nikakor ne vjema s postavo 3. nov. 1863. Očitajo odseku, da je pretresal peticiji le iz denarstvenega stališča, vse druge važnejše razmere pa popolnoma preziral itd.

Dr. Doljak zagovarja obstoječo postavo; kar zadeva zadnji dve točki peticije Goriškega magistrata nasvetuje naj odsek to reč bolj na drobno pretresa.

Sporočevalec dr. Abram odmeta stavek za stavkom vse ugovore poslancev, ki so pred njim govorili; dokazuje, da odsek se ni nikakor enostransko vedel pri obravnavi te zadeve in da so se prav na drobno pretresle ne le denarstvene, ampak tudi humanitetne in zdravstvene razmere, da je pa pri vsem tem odbor enoglasno spoznal, da postava zadostuje ne le vsem tem razmeram, ampak da je tudi vseskozi pravična in primerna.

Zarad Deperisovega nasveta meni, da če je neopravičeno, da morajo občine vse stroške za bolne zakladati, mora biti krivičen tudi 5. del teh stroškov, ki bi se jim hotel naložiti; človečnost (humaniteta) pa se ne da deliti v petinke in četrtinke. Dr. Abram je danas v prvo javno govoril, pokazal je pa, da je v deželnem zboru na pravem mestu in da smejo Kraševci ponosni biti s takim zastopnikom; ob enem je pa tudi pokazal, da resnica dobro zagovarjana se ne uda lahko tudi najumetniši dialektiki ne. Debata o tej reči je trpela blizu 2 1/2 uri. Pri glasovanju obveljajo vsi odsekovi nasveti. Proti glasujeta le Visini in Pajer; Deperis je bil že poprej odšel.

Ker je že pozno, sklene glavar sejo ob 8 1/2 uri.

Dopisi.

Iz Maribora. (Oreh za trde zobe kratkopametnega podložnika.) Razpisali so bili po uradnih nekolekovanjih a s cesarskim orlom okinčanih časnikih, da je na c. kr. viši gimnaziji v Mariboru izpraznjena služba profesorja za klasično filologijo s toliko in toliko goldinarji in krajcarji na leto. Razen družil lepih lastnosti, ktere so imeli učeni prosilci za to državno službo do določnega časa natenko, verjetno izpričati in dokazati, tirjala se je ena, ktera nam je še bolj dopadala kakor vsa druga klasična učenost, tirjalo se je znanje slovenskega jezika. Kot pohlevni Slovenci z malim zadovoljivi smo se prav srčno veselili tega „konkursa“ tem več ker je bilo čuti, da se je res tudi oglasilo nekoliko prosilcev, ki so tirjano lastnost znanja slovenskega jezika neovrgljivo dokazali z državnimi spričevali pridobljenimi po trdih skušnjah pismenih in ustnih na vseušilščih. Kakor pa vsaka reč le

en čas trpi, tako tudi naše veselje. Necega lepega dne, ko je ravno Bog pustil sijati svoje gorko solnce nad pravičnimi in nepravici, vzeli smo z dolžno spoštljivostjo vsevedno uradno „Wiener Ztg.“ v roke in med drugimi važnimi in nevažnimi noticami tudi našli, da je profesorska služba na mariborski gimnaziji podeljena Nemcu — ime nima tu nobenega pomena, mi iščemo le principa —, Nemcu, ki je imel zadnja leta že zaradi poskušanj iz klasične filologije toliko situosti, da si je hotel neki zavetja iskati na glavni normalki celjski, ki torej pri teh sitnostih ni nikdar imel časa truditi se z učenjem slovenskega jezika, kterega od matere tudi tako malo zna, kakor n. pr. Beust ali pa Hasner. Po vsem tem se nam celo neverjetno zdi, da bi bil mogel mož svoje slovensko znanje dokazati, celo pa s spričevali ne. Pa kolikor je tudi drugo nejasno, da je dobil službo — to jest faktum! G. gimnazijskemu direktorju mariborskemu je bilo to imenovanje neki — kakor njemu na čast čujemo — zelo čez glavo, menda zato, ker si tudi on ni mogel raztolmačiti, čemu konkursova tirjatva po slovenskem jeziku. Tudi mi smo iskali rešitve tej zastavici, a našli je nismo, dokler nam nam ni te dni učen „figarovec“ razložil, da je ravno to prava „ravnopravnost“: Slovenci naj smejo dokazovati, da so po tirjatih pedagogike in državniške modrosti sposobni — to je velika in častna pravica; Nemci pa naj se smejo v službe vsedati, to je tudi pravica, ker brez vse pravice Nemci zaradi „ravnopravnosti“ ne smejo biti. Samo tega nam ni vedel naš „figarovec“ povedati, kaj so hoteli prav za prav uradni listi s tem, da tirjajo od kandidatov lastnosti, brez kterih se službe ne le prosijo, ampak tudi — dobodo. Torej smo si morali sami pomagati s svojo biblično vednostjo in vsem v porabo povemo: Ne glej na konkurse; prosí, kajti kdor trka, temu se odpre: Kommt's amt, kommt der verstand!

Politični razgled.

Gosp. poslanca M. Herman in dr. Vošnjak dobivata od vseh strani česko-moravske dežele telegrame in dopise, v kterih se njima zahvaluje česko slovanski narod za njihno pogumno in krepko zagovarjanje českich pravic in slovanske solidarnosti.

Svoje menje o osnovi postave zaradi ravnopravnosti slov. jezika na Kranjskem smo dovolj naravnost povedali. Veselilons je, da je tudi „Triglav“ s polovičarsko osnovo nezadovoljen: „Osnova postave, po kteri se bo polovica predmetov nemški, polovica slovenski podučevala, niko mur ne vstreza. Po pravici tirjamo Slovenci, da se vsi — vsi predmeti brez izjeme razlagajo slovenski; pri tem pa naj se na nemški jezik toliko obzira jzemlje, da ga bo abiturijent vsestransko v svoji moči imel“. Do zdaj torej vendar še smemo nekoliko upati.

Cesarjevo potovanje v Galicijo bo imelo vsakako veliko politično važnost. Priprave za sprejem so veličastne, ves deželni zbor pojde cesarju v Krakovo nasproti. Političnim razgovorom bo dala razglašena adresa dovolj povoda. Dunajski listi žele, da bi ministri kolikor mogoče cesarja obdajali, da bi pravo ljudsko mnenje le po ministerskem rešetu prišlo do Nj. veličanstva. Da, kedar gre njim na korist, so dunajski listi liberalni, da je groza, kedar pa velja Slovanom, takrat bi jim radi celo besedo s cesarjem odvzeli.

Adresa in resolucija, ktero bo dotični odbor nasvetoval deželnemu zboru gališkemu, razglasila se je zdaj popolnoma. Tekoj ko nam bo prostor kolikaj dopuščal, jo prinesemo tudi mi. Dasiravno ta pisma še priznavata kompetencijo državnega zbora, tirjata vendar toliko avtonomije za Galicijo, da je dvalizem tisti trenutek prestal, ko se bo vstreglo gališkim tirjativam. Da je vse kar je navezано na sedajno sistemo naravnost besno zaradi poljskega vedenja, ni nam treba praviti: Ti ljudje so jeli tla pod seboj izgubljeni. Kakor tudi zdaj še zabavljajo, to se jim vidi, da sprevidajo, da bo sedanji ustavi marsikaj sprememb treba.

Rusinska zaupnica za ministerstvo s prošnjo, naj bi se branila decemberske ustava, je z veliko večino v gališkem zboru zavržena.

Iz deželnih zborov ni poročati posebnega; razen gališkega nima nobeden več kakor najože lokalne veljave.

Ogerski listi pripovedujejo, da se romunska vlada bolj in bolj oborožuje in da v ta namen dobiva iz zunajnih dežel potrebnih vojnih priprav. Tudi ceste pravijo je začela popravljati.

Srenjski zastop pri sv. Križu na Hrvaškem je sklenil, da on elaborata regnikolarne deputacije ne more in ne sme odobriti, in ko bi se na tej podlagi sklenila pogodba z Ogersko, moral bi z vsemi postavnimi sredstvi delati, da bi se ta pogodba trojedini in ogerski kraljevini v prid drugačila.

Na Španjskem se je zopet punta bati, pričeti se ima neki v provinciji Galicija. Vladi so neki namenili vsi znani, vendar nima moči gibanje že zdaj vdušiti.

Iz Pariza se piše v „Times“: Kraljica španjska počasi spoznava svoje nevarno stanje in se je jela pripravljati za hude čase. Veliko gotovine je že v London poslala, prodaja posestva in si išče starih tirjatev do dežele, ktere bo potem v denar spravila.

Kakor piše „Corr. Ital.“ so denarne razmere rimske države tako slabe, kakor še marsiktere druge in bo treba tudi v Rimu posojila, ker niti sv. oče niti Antonelli hotel v to privoliti, da bi katoliške države dajale papežu gotovo denarno podporo vsako leto.

V očigled mnogim tiskovnim pravdam na Francoskem očita „Siècle“ vladi, da je velika nespamet strogo s tiskom ravnati; „Siècle“ vladi dokaže, kako potrebna je opozicija vsaki vladi, ktera hoče dalj časa živeti. Zatirati javno mnenje s pravdami je brezvspešno početje. Pravde množé moč opozicije; vsaka obsoja jej pripelje novih boriteljev, vsa tla pa, kar jih izgubi vlada, dobi potem opozicija.